

# KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

## SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-tér, a hidkaputól kimenet balra a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor a m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt. Ára évi negyvedre 3 ft. o. 6. Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. 6. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

A „nyitott” cikkek sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

## KIADÓ-HIVATAL:

Középcser, STEIN J. könyvkereskedése.

### A májusi cikk és a 15-ös bizottmány munkálata.

#### III.

Kolozsvár, nov. 1. 1866.

(D.) A főbb tárgyak a népek két törvényhozó testének kiegyezkedése s illetőleg az uralkodói eldöntés alapján, határozott időre megállapítottán, természetesen merül fel ezen tárgyak további kezelésének kérdése.

Ha egyszer bizonyos fegyveres erő közössége, s úgy az erre, mint a diplomatiára eső költség arányosan közös hordozásának szüksége elismertett; a legelső kérdés, ki intézkedik e közös hadseregről, ki számol e közös pénzről? s kinek számol?

Ha Austriának miniszteriuma van Bécsben, s Magyarországnak Pesten, melyik pénzügyminiszter veszi kezére a hadi budgetet? melyik hadügyminiszter a katonai igazgatást? Ha az osztrák, akkor hogy számol a magyar országgyűlésnek; ha a magyar, akkor hogy számol a reichsrathnak, midőn annak ezzel semmi összeköttetése nincs; de hol van Magyarország önállása, ha pénze felett az osztrák pénzügyminiszter, vagy hol az osztrák tartományok önállása, ha katonai bel- s hadi ügyei felett a magyar hadügyminiszter intézkedik?

Ha pedig minden ily ügyekről mindegyik ország s miniszteriuma, egyik Pesten, a másik Bécsben az illető országgyűlésekkel együtt egészen külön intézkedhetik, akkor mi az a közönség, s miért emlékezik arról az 1848-ki törvény s az 1861- és 1866-ki leírások? Tehát vagy nincs közönség, vagy van; ha van, akkor kormányozhat-e alkotmányosan közönséget egy közös uralkodó, két pénz- és két hadügyminiszterrel, melyek egyikének széke Bécsben, másikának Pesten van? Régen nem létezett közönség köztünk és Auszriá között. Auszria absolutismus alatt állván, az uralkodó a szerint parancsolhatott Auszriának, a mint velünk alkotmányosan végezhetett. A mi jogunk most is az, hogy Auszriával közönségünk ne legyen, de a törvényhozás engedett e jogból, hogy Auszriát is lehessen alkotmányosan kormányozni, a közönségnek elvét törvényhozásunk elismerte, s e részben régi jogait némileg módosítá, kénytelen tehát a kimondott eszmét formulázni is.

A májusi cikk azt mondja, hogy a magyar pénzügyminiszternek a közös pénzt, a közös (birodalmi) pénzügyminiszterhez kell szolgáltatnia, tehát e cikk emlékezik közös pénzügyminiszterről, ha tehát ez közös, ez nem lehet sem külön a magyarországi, sem külön az osztrák részek minisztere, mert ez esetben nem volna paritás, s a melyké külön volna a miniszter, mely a másikra nézve közösnek tekintetnek, az eo ipso uralkodónak a másik felett, s ekkor nem léteznék a birodalomnak egy közös suverainja, hanem a császár a király felett suzerainitást gyakorolna.

Ezért mutat a májusi cikk a közös állam-pénzügyminiszterre, s ha a pénzügy bizonyos minőségbeni közössége közös minisztert kíván, természetesen, még inkább azt kíván a had- és külügy annyi részbeni közössége, a mennyiben e közösség elismertetik; mert a közös pénzügy épp a miatt van, mert a kül- és hadügy közössége elismertett.

A közönségeket pedig ma már megtagadni nem lehet, habár ős törvényeink értelmében megtagadható is, nem lehet, mert elismerte azt az 1848-diki törvényhozás, elismerték az 1861- és 66-ki feliratok.

Ha tehát van közönség s azt a külön szakminiszteriumok nem kezelhetik, lenni kell közös közegének; itt azonban még az sem kérdés, hanem csak az, mit mond a májusi cikk elmélete, melyet annak idejében a közvélemény, sőt egyetlen párt sem vett ostrom alá, kivéve az 1847-es kis fractiót, — a mennyiben ez a magyar miniszterium eszméjét nem pártolta — és a májusi cikk e tárgybani nézetétől eltért-e a 15-ös bizottmány?

Mi nem látjuk, hogy eltért volna. A 15-ös bizottmány a közönségekre közös minisztereket projectál, kik lehetnek éppen úgy magyarok, mint osztrákok, a mint említettük, a májusi cikk is közös miniszterről emlékezik. Ezen miniszteriumtól külön országos mi-

nisztere van a magyar, külön az osztrák országömbeknek. A munkát nem követel, de nem is ad többet Auszriának, mint Magyarország, a paritás elvét következetesen viszi keresztül. De ennél többet Auszria sem követelhet, mert ő a Magyarországgal való paritás eszméjével egy nagy kincset nyer meg, a mit régebb nem birt: az alkotmányt. És ez alkotmány által nagy nyereségekhez jutnak az osztrák részek szemben Magyarországgal, mert most Magyarország az állam védelmére szükséges fegyvert és pénzt a reá eső arányban hordozná, s ezen arányhoz képest a hozzájárulás mindkét részről addig fokozódik, a mennyire a birodalom fenntartásának szüksége kívánja, ellenben régen Magyarország saját határainak védelmezésében az uralkodást az insurrectio által segítvén, igen kevés sorkatonát adott a közös védelemre, s így a császár az Auszria feletti abszolút hatalomnál fogva annyi fegyverest állított ki Auszriából, a mennyire szüksége volt, s ennek éppen nem kellett s nem is lehetett bizonyos arányban állani a magyar sorkatonasághoz, Auszriában e szerint nagyot nyert a nép, midőn a terheltségnek most már csak bizonyos arányát hordozza. A mi a közös miniszterium eszméjét illeti, azt hisszük, hogy ha Magyarország félhet, hogy a közös miniszterium miatt Auszriába rendre beolvasztatik, Auszria is éppen úgy félhet, hogy Magyarországra beolvasztatik, mert mi nem hisszük, hogy a Bundból levő kiszakadás után Auszria több vis attractivával bírjon, mint Magyarország, s nem lehetünk bizonyosak abban, ha nem lesz-e oly uralkodó, ki érezni fogja azt, a mit már savoyai Eugen hg Auszria erősebb német viszonyai közt is kimondott, sőt a legnagyobb germanisator József császár is érezett, miszerint a birodalom sulypontja Budapest.

A 15-ös bizottmány a májusi cikk elméletével összhangzásban közös minisztereket projectálván, fel nem mentette őket a felelősség elvétől. De kinek feleljenek, a magyar országgyűlésnek-e, vagy az osztrák országgyűlésnek? ki interpellálhatja őket, ki elé terjeszthetik a kül- és hadügyek titkos és nyilvános okmányait, ki elé a pénzbeli sáfárkodásról való számolásokat?

Megjelenhetnek-e most a magyar, majd az osztrák országgyűlésen, felelhetnek-e mindkettőnek?

Ez lehetlenség.

Tehát vagy absolutisticusnak kell lenni a közös miniszteriumnak, vagy körülte kell lenni a képviselőknek oly közegeknek, kik az illető törvényhozó részek mandátumai.

Ha ily testület együttesen tanácskozik, akkor oda van a két fél közül valamelyiknek országos nemzetisége, s oda mindkettőnek külön historiai függetlensége. Akkor a közönségnek miatt közös parlament létesülne, s így Magyarország historiai önállása mint az osztrák részek külön historiai függetlensége mi tőlünk el volna játszva.

Hogy kell-e a felelősség ezen problémáját e legmagasb régióban, és hogyan lehet azt megoldani, ez az, a mit az annyiszor említett májusi cikkben megfejtve nem látunk, csak is általánosan van ott azon elv kimondva, hogy a két historiai rész közt a közös alapok megállítása közös ügy, azonban azon közös alapokon belől legyen vége a magyar országgyűlés törvényhozási joga. A 15-ös bizottmány a közönségnek is alkotmányos s nem absolutisticus tárgyalását tartva szem előtt, oly közeget projectál, a mely által a lehetőleg megóva látja mindkét rész historiai függetlenségét s önállásbani paritását, megóva a közös alapokon belől, a magyar törvényhozás teljes függetlenségét.

Nem követel többet a birodalom másik tömbjétől, mint a mennyit maga megadni kész, s nem ad fel többet, mint a mennyinek feladását a másik féltől is követeli.

Nem kívánja, hogy a közönségekben egyedül Magyarország közvéleménye döntsön, de azt sem engedheti meg, hogy az osztrák részek közvéleménye legyen az eldöntés. Már pedig ha egy közös miniszterium abszolút joggal kezelne a közönséget, kérdésesen kívül az ott helyt gyűlésező osztrák törvényhozás

közvéleményének erkölcsi befolyása elől teljesen ki nem állhatna.

Ez okból a 15-ös bizottmány úgy a magyar, mint az osztrák törvényhozó testből egy-egy külön delegatiót indítványoz, mely az illető országgyűlés lételéhez van kötve, a közös miniszterium ezen két delegatióknak felelős, ez őt kereset alá is vetheti, ülészése egy évben Pesten, más évben a birodalom másik felének törvényhozásilag megállítandó valamelyik városában gyűl össze, s így a közös miniszterek szerepe itt is, ott is egy hatályu levén, valamelyik fél közvéleményétől túl nem afficiálnak.

Ezen tervezet részleteit a 15-ös bizottmány munkálataiban láthatja az olvasó; nekünk itt nem feladatunk arról bírálólág szólni, nem is fárasszjuk tovább olvasóinkat a közönségek más apróbb árnyalatáról fel fogásnak a májusi cikk s a 15-ös munkálattal teljes hasonlatának mutogatásával; itt csak a következetesség útjait kerestük, s a kérdést úgy a mint van tényleg, nem pedig csupán a corpus juris pandectái közt, s a kérdésre való feleleteket úgy a mint adatnak és elfogadtattak kerestük fel.

A kérdés: van-e közönség?

1848-ban, 1861-ben és 66-ban azt mondták az országgyűlések, hogy van. Elismerték azt a 15-ös bizottmánynak úgy jobb mint baloldali tagjai.

A „Debatte” májusi cikkében a közönségekről s azoknak ellátása módjáról Deák Ferencz nézetei közreadattak, Deák nem desavonálta azon állítást, hogy ezek az ő nézetei. E nézetek ellen-akkor, sőt azután is a reactio szempontjából ugyan igen, de szabadelvű szempontból ellenkező elmélet sem nyilvános lapokban, sem követi programokban fel nem állított, talán csak Patay képviselő ismert három szóból álló programja képez kivételt, sőt a követek abszolút többsége magát Deák elvei párhívának vallotta, az országgyűlés kezdetétől fogva a 15-ös bizottmány munkálataig a jobb és balközép közt pártszakadás nem létezett, holott mindenki tudta, hogy Deák hogy gondolkodik a közönségekre nézve; a feliratok, melyek a közönségek lételét elismerik s ezekre nézve egyezkedési hajlamot s illő határokig aldozat készséget ígérnek, Deák által voltak fogalmazva, s ezen pontjaikban minden párt-árnyalattól elfogadtattak.

Miért látszik tehát harc kezdete a pártok között? A 15-ös bizottmány ment-e túl Deák addig kimondott eszméin, vagy az egyes pártárgyalatok fokozták most túl ellen- nézeteiket? avagy az idők változtak azóta veszélyesebbekké amaz eszmékre nézve?

A mint találatunkból kitetszik, s az illető okmányok összevetéséből még részletesebben is kivehető, mi úgy találjuk, hogy a 15-ös bizottmány munkálata csak a rendszeres deputatio felállításában különbözik a májusi cikk állításaitól, különbözik, de azzal nem ellenkezik, inkább csak azt formulázza.

A májusi cikkben benne van a közös miniszterium eszméje, hogyan lehet most alkotmányos országoknak alkotmány által nem ellenőrzött, a népképviselőnek nem felelős, egy szóval absolutisticus miniszteriuma?

Vagy minő más közeget lehet létesíteni a közös miniszterium alkotmányos ellenőrzésére a sistematica deputatiókön kívül oly móddal, hogy közös parlament ne legyen, mindkét fél megtarthassa önállását, függetlenségét, paritását, s mégis a miniszteriumot mind a két fél feleltre is vonhassa s a közönségek is azon kellő gyorsasággal láttassanak el, melyet éppen ez ügyek kiválólag követelnek.

A ki e kérdésre jobb, biztosabb s világosabb, s egyszerűen elfogadhatóbb feleletet tud adni, mint a 15-ös bizottmány munkálatainak szerzője, az egy oly problémát old meg, a mi most emberi észertől felülmúltnak látszik. E szerint a 15-ös bizottmány nem ment túl a májusi cikkben közreadott eszméken, hogy pedig az idők azóta e kérdésre nézve veszélyesebbekké nem váltak, azt első cikkünkben fejtegettük.

### Martilapu s fanyelű biosok.

Obstupere omnes intantique ora tenebant. Osodálkozik öcsémuram, hogy oly régóta hallgatók, hogy pár hét telt el, mióta malomtalpamon mitsem jegyeztem fel napjaink folyásáról s morgorva gondolataimból.

Obstupescaltam.

Azon nyilatkozat, a mit a „P. Napló” a Deák-párt nevében tett, engem annyira elkésztet, miképp úgy érzem, hogy ha képviselő volnék, éppen Patai Pista öcsem mellett foglalnék helyet a nádor haszárak között.

Nem tudom magam is egészen miért, de pár hét óta nagyon is ingerült vagyok. Sokat gondolkodom, hol lehet oka Deák retirációjának? A kormányban-e, a közvéleményben-e?

És e kérdések feletti tusakodás között, úgy szívom azt az öblös tajt pipát, de nem érzem füstjét, sőt megérezhetik, hogy köcsöm martilapuvál töltö meg pipámat, s kiszittam a nélkül, hogy észrevennem a különbséget. Az igaz különben, hogy ebben nincs semmi csodálatos, bizonyos dohány a martilapuvál, s a martilapu azzal a dohánynyal csak annyira egyenlő, mint a provisorium az absolutismussal.

De hát kérem, ha valaki nekem elvileg kimondja, hogy szibatok jó szemérai vagy esetenki dohányt, csak még azt a martilaput szijjam ki pipám fenekéig, ne tegyem-e én azt meg jó remény fejében, hanem verjem ki pipámat s töltsem újra martilapuvál, s mondjam azt az elvileg kínálkozóknak, hogy süsd meg esetenkidet, ha azt hiszed, hogy gyermek vagyok s velem ingerkedel? Igaz, hogy az ember hajlandóbb a remonstrációra, hanem az a martilapu mégis izetlen füstöl.

Azt kérde uramöcsém, mit akarok az én martilapu politikámmal? Csak azt akarom mondani, hogy a nemzet rettenetesen meguntá ezt a provisoriumot.

Hogy Deák a visszavonulót nem a közvélemény változó hangulata miatt fűvatta meg báró Kemény Zs. tisztelt hazánkfiával, abban azért nem igen kételkedem, mert az ő pártja az országgyűlésen erős és komoly phalaosot képezett, azt határozta ugyan az ország közvéleménye, addig a meggyőződésével összefér; de akkor, ha meggyőződésről van szó, ott oly férfiak vannak, kik a tömeg tapsáért meggyőződésüket föl nem áldozzák. Végre is a közvélemény sem üzhet luxust a haza legkitűnőbb kapacitásai; annak, a kinek szavára tegnap egy ország esküdt, ma hangját el nem némíthatja! a mely közvélemény a perczek laueja szerint játszik nagy férfival, igen hamar kifogy azokból s a pulyák vezérlésére szorul, a kik aztán posványba viszik.

A magyar közvélemény biggadtabb annál, s így kérdésen kívül Deák rossz kedvének oka éppen nem kereshető a közvéleményben. A tigrisektől sem hiszem, hogy megijedett volna, ő Dániel az orosz-lányok vermében, vele csinyán bálnak a vadállatok is.

Hanem tudja uramöcsém az iskolákból azt a trafikát: „vesztünk bicak”. Mindenik gyerek markában szorítja bicakát, mindenik azt hiszi, hogy az övé rosszabb, mint a másiké, mindenik fél, hogy ha a másik észreveszi csalódását, visszamondja a trafikát. Ezért a bicakvető gyerekek egymás markát fogják, hogy a cserét egyiknek se kelljen előbb szór adni át, hanem egyszerre menjenek át a bicakak egyik kezéből a másikba, s azután busuljon rajta a ki csaldott.

Azt hiszem, hogy Deák igen tisztos és öreg embernek tartja magát ily fanyelűbiosok-politika üzésére, s itt lehet az oka, hogy jobbnak látja letöltni ő is egy malomtalp, s onnan fumálni a világot.

Kérdésen kívül a nemzet sem kufárnékat küldött az ország házába, a kik az ország sorsa felett álléreskedő alkudozást folytassanak; mindenki azt várta, hogy miután a jogfolytonosság kimondott, valóban az elvet a kormány természetesen bivatásához képpes végre is hajtja, mert ott, a hol az alkotmány pozitív törvény által van biztosítva, nem megy a „do ut des” elve, ott az országnak is, a királynak is pozitív tulajdona van, melyet sem az, sem ez egymástól el nem vehet; s az egyezkedés csak az előbbi állapot alapján lehet, melyből mindenik fél saját jogából csak annyit engedhet, a mennyit akar, nem pedig a mennyit a másik fél kíván, mert ha ez elv nem így állna, akkor rendre az egész alkotmányt az erősebb fél elnyelhetné, megszüntetvén annak folytonosságát, s addig ki- noztán a másik félt, a mig az engedni kénytelen volna. Ezt nem jó praxiába hozni.

Egy falusi diploma.

## KIMUTATÁS

a cholerajáról october 16-tól kezdve, egész october 31-ig, 1866.

| Törvényhatósági környék       | Helység                | Népesség   | A járvány kiütése napja | Oct. 15 én be-<br>teget maradt | Oct. 31-ig<br>szaporodott | Összesen | Ezekből     |         | A járvány kiütése napjától kezdve<br>october 31-ig | A járvány meg-<br>szűnése napja |
|-------------------------------|------------------------|------------|-------------------------|--------------------------------|---------------------------|----------|-------------|---------|----------------------------------------------------|---------------------------------|
|                               |                        |            |                         |                                |                           |          | meggyógyult | meghalt |                                                    |                                 |
| Brassó-<br>vidék              | Brassó                 | 27,000     | 18/7                    | 7                              | 5                         | 12       | 8           | 1       | 3                                                  | 676                             |
|                               | Hosszúfalva            | 9,000      | 19/8                    | 3                              | 8                         | 11       | 1           | 5       | 2                                                  | 74                              |
|                               | Csernátfalva           | 3,100      | 20/8                    | 1                              | 1                         | 2        | —           | —       | —                                                  | 26                              |
|                               | Türkös                 | 4,300      | 18/8                    | 1                              | 1                         | 2        | —           | —       | —                                                  | 75                              |
|                               | Krizba                 | 1,980      | 16/10                   | —                              | 14                        | 14       | 8           | 6       | —                                                  | 31                              |
| Három-<br>szék                | Telek                  | 624        | 30/8                    | 5                              | 4                         | 9        | 8           | 1       | —                                                  | 44                              |
|                               | Gelencze               | 2,364      | 20/8                    | 1                              | —                         | 1        | —           | —       | —                                                  | 28                              |
|                               | Dálnok                 | 1,800      | 20/8                    | 2                              | —                         | 2        | —           | —       | —                                                  | 5                               |
|                               | Nagy-Ajta              | 1,262      | 21/9                    | 2                              | 12                        | 14       | 4           | 3       | 7                                                  | 16                              |
|                               | Osdola                 | 1,950      | 28/9                    | 4                              | 13                        | 17       | 11          | 5       | 1                                                  | 30                              |
| Felső-<br>Fehérme-<br>gye     | Fel-Doboly             | 619        | 19/9                    | —                              | 1                         | 1        | 1           | —       | —                                                  | 39                              |
|                               | Árapatak               | 1,099      | 18/9                    | 1                              | 2                         | 3        | 2           | —       | 1                                                  | 14                              |
|                               | Hidvég                 | 1,899      | 19/9                    | 2                              | —                         | 2        | —           | —       | —                                                  | 6                               |
|                               | Jenőfalva és Sz. Tamás | 3,072      | 3/10                    | 12                             | 103                       | 115      | 87          | 28      | —                                                  | 136                             |
|                               | Tusnád                 | 1,500      | 19/9                    | 3                              | 22                        | 25       | 10          | 11      | 4                                                  | 87                              |
| Csíkszék                      | Csik-Karcfalva         | 729        | 3/10                    | 4                              | 16                        | 20       | 14          | 6       | —                                                  | 27                              |
|                               | Csekef. és Sz. Márton  | 1,446      | 28/9                    | 4                              | 25                        | 29       | 23          | 3       | 3                                                  | 42                              |
|                               | Csatószeg              | 1,000      | 27/9                    | —                              | 10                        | 10       | 5           | 4       | 1                                                  | 56                              |
|                               | Csik Sz. György        | 4,466      | 18/10                   | —                              | 3                         | 3        | —           | —       | —                                                  | 3                               |
|                               | Mesterháza             | 972        | 3/10                    | 6                              | 1                         | 7        | 4           | —       | —                                                  | 67                              |
| Torda-<br>megye               | Erdő-Csanád            | 764        | 30/9                    | 6                              | 7                         | 13       | 3           | 4       | 6                                                  | 70                              |
|                               | Naszód                 | 1,945      | 15/9                    | 24                             | 46                        | 70       | 45          | 17      | 8                                                  | 260                             |
|                               | Hordó                  | 530        | 9/10                    | 21                             | 36                        | 57       | 39          | 12      | 6                                                  | 83                              |
|                               | Salva                  | 1,116      | 9/10                    | 13                             | 60                        | 73       | 25          | 16      | 32                                                 | 85                              |
|                               | Mititei                | 548        | 5/10                    | 4                              | 50                        | 54       | 23          | 22      | 9                                                  | 54                              |
| Naszód-<br>vidék              | Szt. György            | 2,450      | 10/10                   | —                              | 137                       | 137      | 108         | 15      | 14                                                 | 137                             |
|                               | Inakod                 | 1,006      | 16/10                   | —                              | 16                        | 16       | 14          | 1       | 1                                                  | 16                              |
|                               | Bethlen                | 1,490      | 8/9                     | 3                              | 11                        | 14       | 11          | 3       | —                                                  | 58                              |
|                               | M. Nemege              | 809        | 27/9                    | 9                              | 35                        | 44       | 41          | 2       | 1                                                  | 97                              |
|                               | F. Ilosva              | 610        | 4/10                    | 25                             | 24                        | 49       | 25          | 23      | 1                                                  | 60                              |
| Belső-<br>Szolnok-<br>megye   | Székfalu               | 617        | 2/10                    | 2                              | 3                         | 5        | 4           | 1       | —                                                  | 15                              |
|                               | Magosmart              | 162        | 6/10                    | 2                              | 11                        | 13       | 11          | 2       | —                                                  | 22                              |
|                               | Virágos-Berek          | 359        | 5/10                    | 1                              | 5                         | 6        | 5           | 1       | —                                                  | 18                              |
|                               | Kőfarka                | 466        | 9/10                    | 4                              | 6                         | 10       | 9           | 1       | —                                                  | 13                              |
|                               | Ispánmező              | 874        | 12/10                   | —                              | 27                        | 27       | 18          | 5       | 4                                                  | 27                              |
| Hunyad-<br>megye              | Borlyásza              | 321        | 15/10                   | —                              | 3                         | 3        | 1           | 2       | —                                                  | 3                               |
|                               | Rettig                 | 1,605      | 18/10                   | —                              | 5                         | 5        | 4           | 1       | —                                                  | 5                               |
|                               | Boérfalva              | 263        | 16/10                   | —                              | 21                        | 21       | 7           | 6       | 8                                                  | 21                              |
|                               | M. Berettye            | 200        | 1/10                    | 7                              | 17                        | 24       | 12          | 12      | —                                                  | 32                              |
|                               | M. Illye               | 950        | 2/10                    | 8                              | 24                        | 32       | 25          | 7       | —                                                  | 40                              |
| Kolozm.<br>Udvarhely-<br>szék | Déva                   | 2,400      | 20/10                   | —                              | 14                        | 14       | 5           | 7       | 2                                                  | 14                              |
|                               | Sirb                   | 431        | 12/10                   | —                              | 5                         | 5        | —           | 3       | 2                                                  | 5                               |
|                               | Alsó-Csertes           | 491        | 15/10                   | —                              | 4                         | 4        | —           | 2       | 2                                                  | 4                               |
|                               | N. Kapus               | 560        | 17/10                   | —                              | 5                         | 5        | —           | 1       | 4                                                  | 5                               |
|                               | Szabados               | 550        | 26/9                    | 5                              | —                         | 5        | —           | —       | —                                                  | 24                              |
| Kolozsár                      | Olosztelek             | 780        | 25/9                    | 11                             | —                         | 11       | —           | —       | —                                                  | 24                              |
|                               | Hermány                | 1,000      | 2/10                    | 14                             | —                         | 14       | —           | —       | —                                                  | 34                              |
|                               | Vargyas                | 1,487      | 6/10                    | 2                              | —                         | 2        | —           | —       | —                                                  | 3                               |
|                               | Kolozsár               | 21,361     | 12/10                   | —                              | 36                        | 36       | 14          | 18      | 4                                                  | 43                              |
|                               | Összesen               | 49,116,271 | —                       | 219                            | 849                       | 1,068    | 676         | 257     | 135                                                | 2,754                           |

Ezen kimutatás szerint a cholerajáró országunkban apadóban van; mert ugyanis a múlt hó 15-kén maradt volt 40 községben 219 beteg, mégis mindamellett, hogy a lefolyt 15 nap alatt 849 beteggel szaporodott, jelenleg 23 községben csak 133 beteg található.

## Lapszemle.

A „Deák-párt helyzete“ című cikkesorozat 3-dik cikke így következik:

Mintán Scherlingnek négy évi kísérletei dacára sem sikerült papiros alkotmányával a birodalmat normalis állapotba visszavezetni, sőt a monarchia erkölcsi és anyagi bajai ez idő alatt ijesztő mérvben szaporodtak: napról napra általánosabb lett a szükség érzete egy mentő ténnyre, mely csak a fejedelemtől származhatott, de melyre az impulzusnak csak azon körből lehetett jönnie, melynek loyális támogatására, a békés kiegyenlítés művének keresztültelében, a fejedelem legbiztosabban számíthatott.

Mily nehéz és kétes feladat volt újra bizalmat gerjeszteni ott, hol a lefolyt négy év alatt csak a keserűség magvait szórta szét, felesleges mondanunk. És mégis, az ekkor megjelent husvét epochalis cikkre, mintegy varázslátszóra, a közérlelben oly fordulat állott be, mely egy nagy forradalom hatásával versenyez. E perctől fogva a közvélemény gyeplője ismét a Deák-párt kezébe jutott.

Mi történt azóta a párt befolyása által, elmondjuk röviden.

A fejedelem oly bizalommal és lelkesedéssel fogadtatott, melynél nagyobb a nemzetnél csak egy koronás király megjelenése idézhet elő.

Még nem volt kormány, mely a sajtó részéről oly egyetemes támogatásban és védelemben részesült volna, mint a szeptemberi férfiak.

Szabadelvű férfiak vállalkoztak nem csak kormányhivatalokra, sőt a közigazgatás alsóbb rétegeiben is, hogy a néhol elkérthetlenné vált epuratio végrehajtható legyen.

A provisoriumnak sem meghagyott, sem eltávolított közegei nem bántalmazták sehol; a közigazgatás és törvénykezés kerekéi érintetlenül maradtak mindentől.

Nyugalom és reményteljes bizalom szállta meg a kedélyeket; a rend egy pillanatra sem zavartatott meg az egész ország területén.

Az országgyűlési választások a legtöbb körletben mérsékelt szellemben ütöttek ki.

Az országgyűlésen pártunk határozott többséggel volt; felirataink a párt szellemében oly loyális hangon szóltak, mely legfelsőbb helyen is elismerésre talált.

Nem tiltakoztunk a törvénytelen adó és unjenczolás ellen, nehogy a hatalomnak addig is, míg

a békés megoldás létre jön, zavart és fennakadást okozunk.

Bizottságokat alakítottunk, még mielőtt törvényes kormányval látnánk volna magunkat szemközt, még mielőtt alkotmányos intézményeink közül egyetlen egy is visszaállított volna, hogy a közigazgatás minden ágában annyira szükséges reformra legalább előmunkálásokat gyűjtünk.

A közös ügyek létezését; miről a nemzet nagyrésze egy évvel előbb hallani sem akart, s a mi a békés kiegyezés egyetlen akadályul lőn kiálta, a baloldal is elismeré, s csak a tárgyalás és elintézés módjára nézve adott eltérő vélemény.

Hogy a kinevezendő felelős kormány ne legyen kénytelen a fenálló rendszerrel rögtön szakítani, s működését tabula rasa-val kezdeni, számára mintegy előre megszavazták az indemity-hillt.

Mutasson ki valaki ily roppant átalakulást oly rövid idő alatt egy ország közérzetében, forradalom nélkül! Mutasson ki valaki egy alkotmányos nemzet részéről oly egyetemes bizalmat, ennyi jóakaratot, előzékenységet egy oly kormány irányában, mely még nem tett semmit, noha mindent ígért! Az ország a loyális áradatában uszott, s e tekintetben inkább tulságos dagálytól, mintsem apálytól lehetett komolyan tartani.

Már most mit tett a kormány ez engesztelő-kény nemzettel szemközt? Mysteriosus homályba burkolta magát, mint az ókor istenei, a kikkel csak oraculumok által lehetett közlekedni. És mit szóltak ez oraculumok? „Ibis, redibis non morieris in bello.“ Mindenkinél saját bölcsességére volt hagyva, azt úgy magyarázni, a mint éppen jónak találta.

Allami önállóságnak követelményeiből semmit sem teljesített. A trónbeszédben elfogadta ugyan kiindulási pontul a pragmatica sanctiót; csak hogy e kiindulási ponton úgy megfennekelt, hogy egy lépéssel sem indult tovább.

Kérdjük: a magyar szent korona integritása és hazánk állami önállósága érdekében, melyek a pragmatica sanctiónak lényeges feltételei közé tartoznak, mi történt azóta? Horvátországgal ott vagyunk, a hol voltunk. Erdélyt illetően, az ottani országgyűlés elnapolása által, az unió kérdése, mint Damocles kardja, függőben hagyott fejünk felett.

A mi pedig a jogfolytonosságot illeti, ennek éppen fordított képét tette le a ház asztalára, midőn azt elvileg elismerte, de a gyakorlat terén utolsó izzig megtagadta. Az octoberi kormány leg-

alább adott csonka megvéteket; a szeptemberi kormány még folyvást a provisorium szent hagyományai felett örökölt.

De mégis, hogy igazságosak legyünk, elmondjuk azt is: mi történt a szeptemberi kormány alatt.

A kormány-párt a sajtó terén s a törvényhozás egyik termében, nyílt harcra üzent a parlamenti rendszernek, s így azon törvényeknek, a melyek nélkül sem hazánk önállósága, sem a törvényes állapot restitúciója nem képzelhető.

Továbbá színtoly nyíltan követeltetett tőlünk az 1848 dik évi törvények előleges revisiója, oly valami, a mit a nemzet az alkotmányosság alapelveinek feláldozása nélkül nem teljesíthet.

Es kaptunk egy leiratot, mely az országos bizalom és lelkesedés minninkább terjedező melegét hideg vízzel öntötte le.

Ha tehát minden tümeny, melyből a kormány szándokaira következtetni lehet, egybevetünk, csak azon bizonyosságra jutunk: hogy a kormány nem akarja azt, a mit a nemzet akar; de hogy tulajdonképpen mit akar? — az még maiglan is rejtély előttünk. Egyébíránt kíváncsiság volna ezt tovább fűrkészünk; a mi tájékozásunkra elég tudunk azt: hogy a kormány politikája határozott negatívja a mi kívánalmainknak.

Miben áll tehát az eltérés a mai kormány és az octoberi kormány politikája közt? Abban, hogy az octoberi kormány világosan kitzte a célpontot, hova a nemzetet terelni akarta; míg a mai kormány eltakarja azt. Az octoberi kormány egy új pragmatica sanctiót hozott javaslatba, melytől a nemzet visszabozódott; a mai kormány a régi pragmatica sanctió köpenye alatt rejteget valamit, a mi nagyon hasonlít az octoberi diplomához. Az octoberi kormány nem csak határozott lemondást kívánt ezredéves alkotmányunkról, hanem egyttal elfogadását is követelte annak, a mit helyébe állítani akart; ellenben a mai kormány egyelőre megelégednék azzal, ha az előleges revisio útján szakítanánk a múlttal, a többi aztán megjönné magától. Amabban több volt az őszinteség, emebben több a diplomacia. Vagyis, a mint fentebb mondtuk: a politika maradt ugyanaz, csak a modor változott.

Pártunk nem vesztette el türelmét, noha a talap, melyen állott, s melyet maga teremtet, t. i. a nemzet bizalma a kormány iránt, ingadozni kezdett alatta; s noha maga a kormány volt az, mely martiusi leiratával e talapnak az első lökést adta. Azonban bekövetkezett a königráti catastropha, mely a birodalomnak súlypontját, melyet eddig a kormányférfiak Németországban kerestek, egy hirtelen csapással magába a birodalom belsejébe helyezte át.

A közhangulat feszült várakozásban volt a kormány elhatározása iránt. A birodalomra nézve egy új aera vette kezdetét, mely új hivatást, új irányt, új célú tűzött eléje, s mely új eszméket követel tőle. Magyarország, különösen dynasticus szempontból, nagyobb fontosságot nyert a birodalomban, mint valaha: a magyar nemzet kielégítése, megnyugtatósa tehát, birodalmi és dynasticus érdekből, nem csak első rangú, de egyszerűen első követelménnyé vált. A kormány két országgyűlés egyhangy nyilatkozataiból megismerhetette azon feltételeket, melyek alatt a nemzet kielégíthető; nem volt titok előtte, hogy egy magyar felelős kormány azon emeltyű, melynek segítségével a nemzet sokra, igen sokra, de a mely nélkül sem mire rá nem bírható. És mi történt a königráti napok óta, a mi azt mutatná: hogy a kormány az új helyzet igényeinek és Magyarország hosszú várakozásának megfelelni hajlandó? — Minden ez egyetlen szóban foglalható össze: semmi!

## Különfelek.

\* A közszereket s becsülésben álló reform. püspök, főtisztelendő és mls Nagy Péter ur a napokban tette le az ev. ref. kollegium nagytérme esküjét, mint püspök és királyi tanácsos. Ez ünnepeken az ev. ref. status összes előjárói, s a kormány részéről Groisz Gusztáv ő mlgá voltak jelen. A szokásos imát t. Szász Gerő tartá. Az eskü letétele s a kinevező okmányok felolvasása után ft. Nagy Péter ur jól ismert ékecszlásának egész megkapó erejével beszédet tartott. Ez ünnepeles szertartást dísz ebéd követte gr. Mikó Imre ő nagyméltóságánál.

\* A bécsi lapok szerint a magyar kérdés jelentékeny fordulatot kezd venni. A kormány körében félreismerhetlenül mindinkább nagyobb hajlam mutatkozik az engedményekre. A küszöbön álló országgyűlésen majd meglátjuk milyen mértékben fog nyilatkozni a kérdés „hajlam.“

\* A múlt vasárnap reggel 7 óra és 54 perczkor egy szivárványos mellék-nap volt látható. E ritka tümeny csak négy perczig volt látható.

\* Az Alleman ezred kitűnő zenekara tegnapelőtt megérkezett. Operánk tehát nem lesz kitéve jövőre semmi zavarnak, s a személyzet teljes nyugodtsággal működhetik.

\* Muzeumnak közlebről érdekes és ritka külödménnyel lepték meg. Ugyanis a vidéken egy éneklő hatyut láttak, mely hazánkban a legnagyobb ritkaságok közé tartozik. A példány jó állapotban érkezett meg, s azép. Az éneklő hatyut csőrének belsejében egy kis kődarabot tartott, melyet az énekléshez használt.

nálunk is ismert közönséges hatyutkától. Hermann Ottó közlebről tudományos felolvasást fog tartani a fajról. Figyelmeztetjük reá a természet barátaikat.

\* A „K.“ magán távtürgönye szerint Deák Ferencz Pestre érkezett. A képviselők szintén számosan felgyűltek. Általános izgatottság és feszültség uralkodik, mert minden órán jelentékeny concessiókra van kilátás. — E sürgönyhez megemlítjük a „Hon“-nak azon híret, hogy Deák Ferenczet a Frohner szállodában fényes ebéddel várták, melyen minden párt részt vett...

— A pesti nemzeti színház tanodájában végzett ott vizsgálatát szép eredménnyel kiállott Széphegyi Teréz k. a., mint a kolozsvári színház szerződött tagja, a jövő szombaton lépik fel a „Troubadour“-ban Leona szerepében. Kívánunk jó sikert.

— A mint értesültünk: szorgalmas és szép tehetségű színészünk Drágussé b. 20 án leendő jutalomjátékul Shakespeare „Lear királyát“ választá, még pedig Vörösmarty fordítása szerint, a hogy — ha jól emlékszünk — e darabot még nem játszták. Drágussé már tavaly is szakmájába vágó szerepeiben a közönség osztatlan tetszését megnyeré, okunk van tehát hinni, hogy ez alkalommal és ezutánra is a közönség méltó pártolásával találkozand.

\* Gr. Eszterházy Mórncz nyugalomba helyeztetett.

\* Reményi Ede hangversenye fényesen sikerült Tordán is. A kaszinó nagyterme teljesen megtelt s Reményit szólni nem akaró lelkesedett tapsokkal fogadták. Hangverseny után a „Mátyás“ szállodában barátságos vacsora várta művésztünket.

— Kimutatás a kolozsvári kisegítő pénztár-egylet forgalmáról october havában 1866.

## Bevételek:

|                                      |                 |
|--------------------------------------|-----------------|
| Pénztármaradék a m. hóról            | 7,310 ft 90 kr. |
| 63 új tag 318 részvény után 5 frt    | 1,590 „ — „     |
| Havi, rendes és rendkívüli betételek | 47,767 „ 88 „   |
| Könyvdíjakban                        | 92 „ 10 „       |
| Kamat, provisio és váltódíj          | 4,848 „ 99 „    |
| Bélyegdíjakban                       | 258 „ 85 „      |
| 646 tag által visszafizetett kölcsön | 236,970 „ — „   |
| A bevételek összege                  | 298,838 „ 72 „  |

## Kiadások:

|                       |                  |
|-----------------------|------------------|
| 679 tagnak kölcsön    | 261,765 ft — kr. |
| Tisztviselők fizetése | 189 „ 67 „       |
| Irodai kellékek, fára | 43 „ 58 „        |
| Bélyegre              | 250 „ — „        |
| Kamat                 | 14 „ 40 „        |
| Tőke-visszafizetés    | 26,519 „ 35 „    |
| Házbérre              | 195 „ — „        |
| Szegélyezés           | 139 „ 50 „       |
| Pénztármaradék        | 9,722 „ 22 „     |
| Összesen              | 298,838 „ 72 „   |

Kolozsvárt, october hó 31. 1866.  
Tauffer Ferencz, Geltsch János, Wagner Frigyes, igazgató, könyvvizsgáló, pénztárnok.

Kovács Sámuel, igazgató. Turbucz Ferencz, könyvvizsgáló. Govrik Ferencz, pénztárnok.

\* A magyar legiót illetően az „Allg. Ztg.“-nak azt írják az olasz batárról oct. 27-ről, hogy Kossuth indítványa folytán az olasz hadseregbe fognak besoroztatni a legió magyarországi születésű tagjai, minthogy legűbben már a háború előtt politikailag compromittáltak lévén, a békekötés amnestia pontja nem birtosítja őket. — A napokban sok osztrák szökött katona szállítottatott Udínéből Alexandriába.

\* Azon magyar ezredek közül, melyek magukat az utolsó hadjáratban különösen kinttették — olvassuk a „Vld“-ban — a Sándor császár-ezred érdemes főleg a megemlést. Ez ezrednek foglyai is mind hívek maradtak esküjükhöz. Midőn ő Felsége oct. 20-kán az említett ezrednek kivonult díszszázadát megemlélt, az ezredparancsnokhoz körülbelül így nyilatkozott: „Már rég nem láttam őnt; az ezred igen derekasan viselte magát.“

\* Báro Beust minister ő exolját megérkezése után csakhamar Albrecht főherczeg ő fensége meglátogatta. Ő exolja később a Bécsben levő összes ministereket meglátogatta. E folyó hó 3-kán adattak át a folyó ügyek Mensdorff gróf által s déli 12 órakor mutattattak be a hivatalnokok. A jövő héten már a külügyi ministerium palotájában vend lakást és családja még e hónapban Bécsbe érkezik.

\* Báro Beust 5-kén veendi át a külügyek vezetését, mintán a „Wiener Ztg.“ a kinevezetéseére vonatkozó császári kéziratot ma hozza, de az összes hivatali személyzet bemutatása és pedig az udvari tanácsosoké egyenkint az államtitkár által már tegnap végbement. Beust báro Meyensburg bárónak tündözöl beszédére hosszasan válaszolt, arra utalva, hogy eddigi pályája törekvéseivel s cöljaival együtt az egész világ előtt ismeretes s odanyilatkozott, hogy kis hazájában elfoglalt állását, a hozzája intézett felhívást követve, tágaab hatáskörrel, azon szilárd elhatározással cserélte fel, miszerint új nagyobb hazájának egész feláldozásával és erélytel szolgáljon. Ő az oldala mellé helyezett tapasztalt erők elé a legnagyobb bizalommal járul, a hivatalos titok legszigorubb megőrzését kívánja a külfölddel szemben, és reményli, hogy viszonzni fogják bizalmát. Austria nehez megpróbáltatásokat állott ki, de jövődjén kételkedni senkinek sincs joga. Ő ellenkezőleg szilárd

dul bizik, hogy az összes használható elemek komoly és egyesített törekvésének sikerülend a birodalmat azon állásra emelni, mely ideiglenesen megengedhető volt, de melynek állandó kivívására és megtartására Austria elegendő eszközökkel és erővel bír.

\* Dr. Zelinka bécsi polgármestert nov. 1 én szinte meghívta a szász király Hetzendorfba, hol búcsúbeszédet adott. Itt a koronaherceg igen nyájasan fogadta a polgármestert, a ki is később helyére ülve, midőn az asztalkendő tányérjáról levé, valami fényes tárgyat pillantott meg alatta. E tárgy nem volt más, mint egy szász érdemrend komthur keresztje, zöld-fehér szalagjával együtt. E szokatlan, de nem éppen rossz ételért Zelinka ur azonnal köszönetet is mondott a koronahercegnek, ki meleg szavakkal ismerte el a bécsiek nyajasságát és részvétét, melyet a szászok iránt tanusítottak.

### Szíves kérelem.

Minthogy jelenleg Kolozsvár s határa geológiai tanulmányok foglalkoztat, tisztelettel kérem fel e város mindazon birtokosait, kinek telkén jelenben akár kút-, pince- vagy másnemű mélyebb- szerű földhasználatok vannak folyamatban, akár pedig, ha az ezt követő építkezések befejezvék is, de kiásított föld vagy kavics mennyiség még nincsen végképp a telekről kihalva, méltóztatassék azt nekem szóval vagy levél által megjezenni, hogy míg az idő még kedvez, ama talajmetszéseket vagy halmazokat megismerlve, tudományos vizsgálat alá vehessem. Felkérem továbbá magát a tisztelt városi hatóságot, különösen ennek rendőri osztályát, hogyha netalán oly telkeken is tudna egyszerű ásatásokat, hol az illető tulajdonok bármik ok miatt nem juthatnának e kérelem tudomásához, arról engem értesíteni sziveskedjenek. Végre tisztelettel felszólítom e szép város minden rendű polgárát, kinek birtokában bármily jelentéktelennek tetsző oly tárgy van, mely minden bizonynyal Kolozsvár, Kolozs-Monostor, vagy ezek határainak talajából ásatott ki, nekem azt tudni adni kegyeskedjék, hogy engedelmevel saját szállásán teendő tisztelettem mellett az érdekelt tárgyat megismerlhessem.

Pápai Elek,  
lakásom a muzeumban.

## Politikai hírek.

**Angolország.** A „Times“ oct. 30 ról írja: „Ugy látszik, hogy az osztrák kormányt minden új lépése csak mélyebben süllyeszteti a zavarok tengerebe. Beust báró, mint értesülünk, csakugyan az osztrák kabinet élére állítottat. E baljóslatu cselekedet híre, mely képtelenebbnek tűnt fel, sem hogy legesekélyebb hitelt érdemelve, most tökéletes meg erősítést nyer. Arról, hogy e lépés mennyi kibívást tartalmaz Poroszországgal és Bismarck irányában, nem is szólunk. Az osztrák császár független uralkodó és tanácsosainak megválasztása nem tartozik szomszédaira; de a császár alattvalói aligha fogják osztani bizalmát, olyan férfi irányában, ki bármilyenek legyenek is tehetségei, tönkre juttatta az ügyet, melyet kezébe vett volt. Beust báró idegennek fog tekinteni még a német párt által is, melynek élére állítottat; de a kabinetben való megjelenése aligha nem háboru-nyilvánításnak fog tekintetni a vetélkedő nemzetek, csehek és szlávok által.“

„Az osztrák kormány eddig egyedül abban keresette és találta biztoságát, ha a különböző fajokat ellenségeskedésre ingerelte egymás ellen, vagy elegendő hadsereget tartott arra, hogy valamennyit elnyomhassa. Korunk azonban ez eljárások egyikét sem enged meg.“

**Franciaország.** Páris, oct. 30. A „Moniteur“ egy császári jóváhagyással ellátott hadügyminiszteri jelentést tesz közzé, mely a hadsereg újraszervezésére bizottságot nevez ki. A tudósítás következőleg hangzik: „A Németországban felmerült komoly események több európai hatalmat arra indítottak, hogy hadi szervezetükben jelentékeny változtatásokat tegyenek. Felsőged figyelembe vette, hogy Franciaország a dolgok emez állásánál fogva nem maradhat közönyös, s okvetlen tanulmányozni kell azon kérdést, ha valjon a császárság hadi erejében nem lennének-e eszközözendők hasonló változtatások. Felsőged azon szándékát nyilvánította előttem, hogy egy bizottság, melynek elnökletét felsőged a maga számára tartaná fenn, bírássék meg annak kipurhatóságával, mit kelljen tenni, hogy nemzeti erőnk oly állapotba helyeztessék, miszerint területünk megvédését és politikai befolyásunk fenntartását biztosíthassuk.“

A „Siécle“ szót betűkkel szedett figyelmeztetésben inti a kormányt, hogy „alakítsa át a hadsereget s gondoskodjék minél gyorsabban új fegyverekről.“ Ezen intés egészen váratlan lévén, némi feltűnést okoz. Jól értesült egyének azt tartják, hogy a nem ritkán sugalmazott „Siécle“-nek az a szerep osztottat ki, miszerint az országot előkészítse azon millióknak örömeit megadására, melyekbe az új fegyverek fognak kerülni, úgy adván elő az állapotokat, mintha nem a kormány, hanem az ország sürgetné a hadseregi átalakításokat. „A Poroszország és Austria közti háboru kimenetele — mond a „Siécle“ — valamennyi hatalom szemeit felnyitja annak látására, miszerint csapataikat jobb egyverekkel ellátni elkerülhetlen szükség. Fran-

ciaországban is, másutt is történtek kísérletek s a legjobb minták már rég elfogadtattak, mint az a „Moniteur“-ben jelentve volt, sőt már készek is a szerződésnek ezen minták átalakítására. Azonban a hadügyminiszter-helyettes jónak látta bevárni a szerződések aláírásával Randon tábornagy vizsgálódását. Felfogjuk a hivataltársak közt ily fontos dolgok körül figyelmenben tartott tekinteteket; mindazáltal úgy hisszük, hogy az ily túlreltelennél várt átalakítás nem lehet tovább halasztani. A francia katonai bátorsága nem függ fegyverétől, az igaz; mert tudja ő fegyverét mindenkor a baze javára és dicsőségére oly előnyösen forgatni, a mint csak lehetséges. Mindazáltal kötelességünk sürgetni, hogy a neki szánt jobb fegyverzetel minél előbb ellátassék.

Az „Opin. Nat.“ vezércikkében Franciaország külpolitikájára nézve következő nevezetes mondatokkal találkozunk: „Mindazon nemzetek, melyek az emberi jogot, a népfelsobbaságot proklamálták, azonnal lemondtak a hódítási jogról. A régi politika személyes érdekek, a harcok politikája. A tizenkilencedik században kivált Franciaországnak más alapokon teljesen szakítani kell ezen elavult hagyományokkal. Ezen új helyzetből új kötelezettségek folynak.“

„Franciaország új kötelessége öröködni Európában, hogy a hódítási jog, melyet megvetünk, ne legyen alkalmazva más országokban és e végett oly szövetséget alakítani, mely a céljának megfelelő; függetlenségünket biztosítja, a békét maradandó alapokra s a legközelebbi szövetségi gyűlést az óvilág egyesült államainak gyűlésévé teszi.“

„Oroszország, sőt Poroszország is kiterjeszkedvén nyugtalanságot okozott Franciaországnak. Találkoznak, kik azt hiszik, hogy nemcsak külkezelésük, de államterületük is fenyegetve van; hogy a német császárság helyreállítatja s a pessimisták már kapuk előtt látják az 50 millió lélek felett uralkodó katonai hatalmasságot, mely kezét fog Oroszországgal. A német mozgalom veszélyekben forog, hogy régi politikai újáról egy tevékeny kormány nagyraívása miatt letér, melynek álmai inkább a katonai hatalom és anyagi erő, mint a szabadság és felszabadítás álmai.“

„Azonban Poroszország működése északon helyes, mert oly kis kübéri államokkal lépett szembe, kik korlátokat vontak a népek közt és akadályozták a szellem korszerű fejlődését. Poroszország működése, miszerint Austriát Németországból kiűzte, szintén helyes, mert ledöntötte Kelet Európában az abszolutizmus legerősebb várát.“

„De ezekkel párvonalban Franciaországnak is meg vannak feladatai, melyeket könnyű meghatározni. Franciaország feladata: a gyengék védelme; kell, hogy szettektíntén maga körül, baráti kezeket nyújtson minden népeknek, kik a terjeszkedés vágyairól lemondtak és kiknek létele európai szükséglet.“

„Nem világos-e, hogy északon egy erős egyseges Scandinavia alakítása egyetlen mód lenne megadni a balti szoros ezen természetes örnepeinek az életképességet, mely őket elbagyással fenyegeti? Nincsen-e a Duna partján és keleten Austriának egy üdvös fenntartó teendője? Nincsen-e szüksége jelentékeny erkölcsi támogatásra arra nézve, hogy benső reorganisatióját végrehajtja?... És Olaszországnak, mely csupán nemzetisége elveiben él, nincsen-e szüksége a békére, hogy jól vezesse benső szabadsága kifejlődését és provinciái egybeolvasztását? Nincsen-e egyenes érdekében fenntartani a Középtenger teljes függetlenségét és az indiai kereskedést? Déli Németország, Porosz-, Osztrák, Olasz-, Franciaország közre szorítva, nem találná-e ezt inkább fel az említett országokkal szoros szövetségben?... Mi Hollandot illeti: ki kívánhatná inkább látni a népek függetlenségét diadalra jutni? mely ügynek, kell hogy Franciaország inkább képviselője legyen, mint valaha.“

„Franciaországnak nincs mit félnie sem Austriától, sem Olaszországtól, sem Déli Németországtól, sem Hollandiától, sem Scandinavia népeitől. Ezekben kell tehát szövetségesséket keresnie a közrend és békés egyensúly fenntartása végett. Ily külpolitika hivatásunk s ennél fogva kötelességünk, mely biztosítja az egész világot s előkészíti a jövőt, melyet várunk kell. Jól meg kell gondolnunk: a nemzetközi politikának új útát kell követnie, a bizalmatlanságot bizalomnak, az ellenszégülést egyetlenségnek, az ellenségeskedést testvériségnek kell felváltania.“

**Németország.** Berlin, oct. 31. A „Staatsanzeiger“ írja: „Az annectált területekkel való egyetlenség folytán szükségessé vált intézkedések a konzulági ügyeket illetőleg a porosz külügyminiszter e hó 25-éről kelt kibocsátványában megtették. Az összes porosz konzulátok oda utasítottak, hogy az annectált területekhez tartozó egyének képviselését vegyék át. Az annectált területek és Schleswig-Holstein konzulátusai megszüntetettek.“

A „Prov. Corr.“ írja: Az annectiók által szükségessé lett a hadsereg átalakítása s ez évi nov. 5-én kezdődik. A kinevezések már megtörténtek.

**Moldva-Oláhország.** A porta és a román kormány között létrejött egyezményt a „Moniteur“ bukaresti levelezője után következőleg adja elő: „Törökország elismeri hohenzollerni Károlyt hget Románia fejedelmének és egyenes ágon jóváhagyja örökösödését. A hget felhatalmaztatik a fejedelemség

rendes hadseregét 30,000 emberre emelni; joga van külföldi hatalmakkal egyezkedni (arrangement) a posta és távirati ügy, úgy szűtén — kiszolgáltatás sat. felett, mi által a román kormánynak egy már birt joga újból megerősítettik. Maga részéről kötelezi magát a hget rendjelet nem alapítani és arról gondoskodni, hogy Románia, — azonban a nélkül, hogy jogait elveszítene — ne szolgáljon csend-háborúknak menhelyül. A pénzverés joga, mely részben, legalább elvben, engedélyeztetik, egy későbbi egyezmény által volna szabályozandó. Így áll az ügy az évi tributummal is, mi iránt a romániai kamara jóváhagyását fog megkérdeztetni.“

**Lengyelország.** Az „A. Allg. Ztg.“-nak írják: „Hogy az oroszok most rendkívülileg fegyverkeznek a lengyel királyságban, nem lehet tagadni, és még kevésbé azt, hogy a ruthenek országára játszanak vetni szemeiket; e látszatot neveli az, hogy a ruthenek Oroszországhoz kívánnak csatlakodni; hogy azonban Poroszország hajlandó volna újabb lengyel tartományrészeket bekebelezni, mindenesetre alaptalan állítás. Poroszországnak éppen annyi lengyel alattvalója van, a mennyit féken tarthat, azoknak felszaporítása az országot nem erősítené, hanem csak gyöngítene, mert a kormány nagyon is jól tudja, mennyit számíthat a lengyelek hűségére. Hogy Berg gróf, a helytartó, nem hagyja el állomását, bizonyos; de épp oly bizonyos az is, hogy Sz.-Pétervárról Varsóba kiszabott parancsok érkeztek, melyek elrendelik, hogy minden újabb lengyel igazgatás ellen szigorúan kell eljárni; hogy Lengyelországban az ily parancsokat pontosan teljesítik, azt mindenki elképzelheti. E szerint az emigratio által kiküldött emissariusok közül, és ilyen igen sok sompolygott be Lengyelországba, nem egy fog Szibériába vándorolni.“

**Törökország.** Konstantinápolyból october 24-én írják az esti „Moniteur“-nak: „Hohenzollern Károly herceg most a szultán vendége és a legnagyobb kitüntetésekben részesül. Mihelyt a porta és román kormány egyetértettek a herceg megválasztásának feltételeiről s azon szándokáról, hogy ő személyesen kíván Konstantinápolyba jönni az investura átvétele végett, a szultán tudatta vele, hogy a legnagyobb örömmel látandja és kiadta a parancsot, hogy a herceget, mielőtt ottoman területre lép, úgy kell bánni, mint az ő vendégével. A császári gőzös „Izzet Din“ Várnába küldetett a herceg elébe: Dzsemil-basa, a szultán első hadsegéde, és Mannuh-bey, Ali-basa külügyminiszter fogadják. A herceg 23-kán számos kísérővel érkezett Rustukba, hol a szultán küldöttei, a tartományi kormányzó és helybeli hatóságok kísérték a dunaparti kikötőből a városon keresztül, hol tisztelgő sorkatonaság közt haladtak, a vármai pályaudvarba. Várnában basonól tisztelgés várt a hercegre, honnan tülétnt utcák indult a császári könnyű hajón. Az idő kedvezett; a herceg 24-én délbén már megérkezett, az „Ázsia tőde vizeibe“ címzett palotába szállandó, mely teljesen rendelkezése alá adott; a kikötőnél azonban Kiamil-bey, a követek bevezetője, a szultán nevében tisztelegvén, kijelentette, hogy a szultán haladék nélkül óhajtaná látni. A herceg tehát egyenesen a császári palotába, a Dolmabakschéba ment, hol a lépcsőzetnél a nagy vezír fogadta s azonnal felébevezette. A szultán a hget oldala mellé ültette s félóráig barátságosan beszélgetett vele a nagy vezír és az első tolmács által: a közben a szultán saját kezeivel adta át a hercegnek az investitura fermanját; a herceg pedig bucsát vévén, egyenként bemutatatta főúrának kíséretét. Ezután a herceg a Kapu palotába ment, hol a nagy vezír az ottoman udvar minden miniszterét és főhivatalnokait bemutatta. Csak ekkor ment a herceg tulajdonképi szállására; mindeuttt kísérte a követ-bemutató bey; és mind a palotánál, mind a városban és a kikötőnél tisztelgő sorkatonaság által fogadtatott.“

Az „Allg. Ztg.“-nak írják: „Egész komolysággal biztosítom, hogy az itteni diplomatikus körökben Francia- és Poroszország szövetségéről beszélnek Austria és Oroszország ellenében. Nem Szászország királya, hanem Miksa császár fogva a helyreállítandó lengyel trónra lépni. (!) — Oroszország igyekezett volt egy keleti kérdést, s minután ez megbukott, egy osztrák keleti kérdést hozni mozgásba Galliczia végett. Azonban a kocka fordult; tavaszra, mondjuk nyárran — mert addigra a francia gyalogság fel lesz ujjalg fegyverkezve, Poroszország reorganisálva és Austria kipiheini magát — oly dolgokat fogunk érni, melyek bizonynyitják, hogy mi azon szövetségek korszakában élünk, melyek egyesített erővel működnek Európa újraszerve-

zésén. Nem akarjuk állítani, hogy Törökország fel-tétlenül meg van mentve, csak nagyon valószínű, hogy az sokkal könnyebben rendeztetik, ha egyszer Oroszországgal megszámoltak, a keleti kérdésben, egy európai háboru előidézése veszélye nélkül. Figyelmeztetem őt az utolsó francia körlevélre; a kelet minden ügyükeinek erőlyesen oda kell működnie, hogy a forradalmi törekvéseknek, a meennyiben lehet, elejét vegyék, mert ez a mostani körülmények közt szigorúan megkövetelt. Ha minden jelek nem csalnak, úgy most egyszer Oroszország nem csak a nyugati, hanem a keleti hatalmak ellenében is oly helyzetben van, mint volt a krími háboru kitörése előtt. Gortsakoff herceg vigyázzon. Mig Franciaország és Anglia ügyükei itt az Oroszország által alátett tűzek oltásában fádadoznak, ő folyvást tevékeny a szikrák elszórásában. Bolgárországot, Rumeliát és Bosniát orosz ügyükkök járják be, de minután a keleti keresztények semmi kitűnő bizalmat sem fektetnek Oroszországba, annál fogva, ezen aláaknázások természetesen sikertelenek. Rumelia új fejedelmének a portától leendő elidegenítése szintén nem sikerült Oroszországnak. I. Károly és ministere Gyika J. fogadtatási tünemény diadaloskodott Rumeliában az orosz pártan.“ . . Ezen közlemény adatainak hitelességeért kezeskedjék az „Aug. Allg. Zeitung.“

**Ujabb Bécs,** nov. 5. A „Wiener Abp.“ egy cikke a hadseregi reformról a következőket helyezi kilátásba: Általános szolgálati kötelezettség; a hadseregnek hátulról töltő fegyverekkel ellátása; a katonai váltásdigi és az igazgatási szabványok egyszerűsítése; a számvervőség gyorsabb menete; a képző-intézetek javítása; tisztis iskolák alapítása; szigorú vizsgák a tisztis és tüzstisztis rangra jelöltek részére; új előléptetési törvény; a tábornoki tüzstisben szervezési változtatások; a büntető-törvénykezes reformja; a tisztis létszám csökkentése által az államkincstár terheinek könnyítése; az előléptetés beszüntetése; külön rendeletek a szabadságolások és disponibilitás iránt.

— A pesti „Lloyd“ bécsi levelezője a „Pesti Napló“-nak mult vasárnap a kir. rescriptum hirszerint tartalmáról közölt tudósítására megjegyzi:

„Szerencsére a dolgok nem állanak oly rosszul, mint a „Napló“ közlé. Mert nekem oly férfiu, ki azon helyzetben van, hogy a kormány intentionit ismerje, a legbátározottabban mondá, hogy ama közlés pessimisticus forrásból van merítve. A kormány nem is gondol arra, hogy az adókat a bécsi centralis kormány organumai által szedése ezután is; épp oly kevéssé gondol a kormány arra, hogy az egész ujonczosai és hadügyet saját kezében tartsa; de legkevésbé szándékszik a tizenötös bizottság munkálatának delegatiói helyébe egy bécsi központi parlamentet állítani.“

— Báró Beust, külügyminiszter, a következő körlevelet intézte a császári követekhez:

Bécs, nov. 2-kán, 1866.

Császár ő Felsége külügyminiszterévé kinevezni méltóztatott.

A bizalom e nagy jele iránti hátfartalan hálától áthatva, nincs egyéb nagyraívásom, mint hogy arra méltó legyek, és hogy egész életemet ő Felsége szolgálatának szenteljem.

Bármennyire óhajtam e szolgálatban a tevékenység más mezején szerzett tapasztalásaimat (főhasználni, politikai multomat elszakadtoknak tekintem magam azon naptól fogva, melyen ő császári apostoli királyi Felsége akaratja szerint, osztrákká válok, és nem hozok mást új állásomba egy mélyen tisztelt fejedelem tanúságánál, kit öntudatom sugallata szerint buzgó és híven szolgáltam. Kötelességeim erzetét tagadná, a ki képesnek tartana arra, hogy ez új pályára magammal, vagy előszeregetet, vagy gyűlöletet vigyek, mitől különben is mentnek érzem magamat.

Nem csak magam, hanem a császári szolgálat érdekében is, kérem őnt, hogy legyen áthatva e nézetűl és töltesse ki ezt azon beszélgetéseknél, melyekre, e pontra nézve, netalán alkalma nyílik.

A császári kormány, melynek ma arra kell fordítani minden fáradozásait, hogy megszűntesse egy gyászos háboru minden nyomait, hű maradand — s ebben ne legyen kétség — a béke és engesztelékenység ama politikájához, melyet mindig követett. De midőn egy legközelebb vitt harc szerezésén kimenetele ezt szükségessé teszi, kötelességgé teszi azt is, hogy jobban féltesse méltóságát, mint bármikor.

Meg vagyok győződve, hogy a császári missiók minden alkalmot tudni fogják e méltóságot tiszteletben tartani, és ebben mindig kész támaszt találnak bennem.

Hátra van még benső megelégedésemet kifejeznem, melylyel az Önrel való szabályos viszonyba lépés eltölt; hátra van azon kérdés: támogatása fáradozásaimat, hogy Főlséges urunk szándékai teljesüljenek, és hogy tulságosan ne érezzék elődöm hiánya, kit alárendeltjei tisztelete és bizalma méltán körülvev.

Fogadják stb.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

## Kolozsvári naptár a jövő hétre.

| N o v e m b e r |     | Nap kél    | delel    | nyugszik      | Hold kél | delel    | nyugszik |
|-----------------|-----|------------|----------|---------------|----------|----------|----------|
| 11              | V.  | G. Márton  | 6o. 58p. | 11o. 44. 11m. | 4o. 30p. | 10 10 r. | 2654p.e. |
| 12              | H.  | Jónás      | 7 0      | 11 44 18      | 4 29     | 11 35 r. | 3 42 e.  |
| 13              | K.  | Szaizszló  | 7 1      | 11 44 27      | 4 27     | 12 11 e. | 4 29 e.  |
| 14              | Sz. | Klementina | 7 2      | 11 44 36      | 4 26     | 12 45 e. | 5 17 e.  |
| 15              | Cs. | Lipót      | 7 3      | 11 44 46      | 4 25     | 1 16 e.  | 6 4 e.   |
| 16              | P.  | Ödön       | 7 5      | 11 44 57      | 4 24     | 1 47 e.  | 6 52 e.  |
| 17              | Sz. | Alfeus     | 7 7      | 11 45 8       | 4 23     | 2 15 e.  | 7 41 e.  |

☿ Első negy. 15-kén 3 ó. 41 p. e. — Merkurt és Venust szürkületben láthatni kevés ideig.  
♃ Mars 9 ó. előtt e. kél. Jupiter e. cs. — Saturnus nem látszik.

